

A Gülen mozgalom tevékenysége a világban, különös tekintettel Délkelet-Európára

Fekete József
PhD-hallgató

Debreceni Egyetem, Társadalomföldrajzi és
Területfejlesztési Tanszék

Email: jozseffekete1988@gmail.com

Nemzeti
Kiválóság
Program

2

- A kutatás az Európai Unió és Magyarország támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 azonosító számú „Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése konvergencia program” című kiemelt projekt keretei között valósult meg.

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

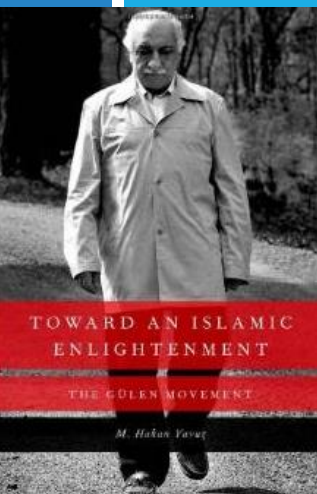
A prezentáció felépítése

3

- Szakirodalmi áttekintés
 - ▣ Az oktatás szerepe a területfejlesztésben
 - ▣ Oktatásföldrajzi, oktatáspolitikai kutatások, hálózatok
 - ▣ Törökország befolyásának növekedése a Balkánon
 - ▣ A Gülen mozgalom
- Kicsoda Fethullah Gülen?
- Fő eszmék, gondolatok az oktatásról
- A Gülen mozgalom bemutatása
- A mozgalom megítélése
- A Gülen mozgalom tevékenysége
 - ▣ Délkelet-Európa
- Konklúziók

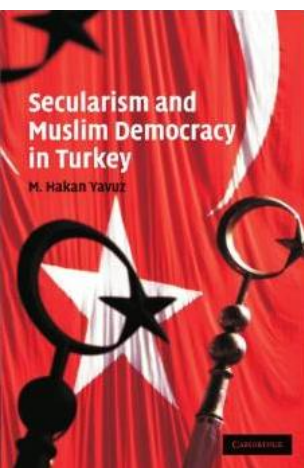
Szakirodalmi áttekintés I.

4

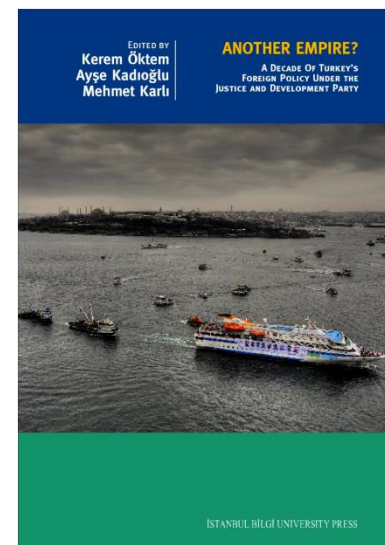
- Az oktatás és az emberi erőforrások, kapcsolatok szerepe a területfejlesztésben

- Rechnitzer János (1998); Balázs Éva (2002); **Yavuz, M. Hakan (2004, 2009, 2013)**; Csizmadia Zoltán (2007, 2008, 2014); **Teperics Károly (2006, 2010)**

- Oktatásföldrajzi, oktatáspolitikai kutatások, hálózatok a Balkánon

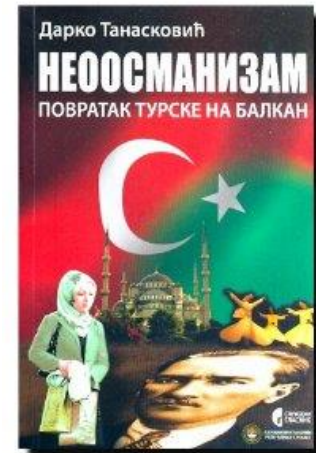
- Solberg, Anne Ross (2007); M. Császár Zsuzsa (2010, 2011, 2013, 2014); **Öktem, Kerem (2010, 2012, 2013)**; Pete József (2008, 2010); **Pikal, Kamil (2013)**; Radó Péter (2010)

Szakirodalmi áttekintés II.

5

- Törökország befolyásának növekedése a Balkánon
- **Önis, Ziya (2001,2011)**; Bougarel, Xavier (2005); Kirisici, Kemal (2009); Sarajlić, Eldar (2010); Gözaydın, İhtar (2011); Petrović, Žarko (2011); Petrović, Žarko - Reljić Dušan (2011); Türbedar, Erhan (2011); Bechev, Dimitar (2012); Kővágó Ágnes (2012); Rapis, Alexander (2012); Arin, Kubilay Yardo (2013); Csicsmann László – N. Rózsa Erzsébet (2013); Egeresi Zoltán (2013); Ekinci, Mehmet Ugur (2013); Hóvári János (2013); N. Rózsa Erzsébet et. al. (2013); Pikal, Kamil (2013); Pintér Attila (2013); Remiddi, Adriano (2013); Szigetvári Tamás (2013); **Tanasković, Darko (2013)**; Mitrović, Marija (2014)

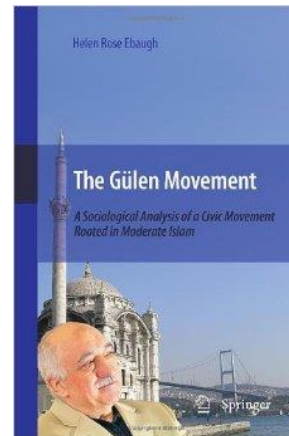
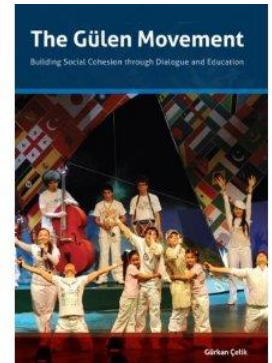

Szakirodalmi áttekintés III.

6

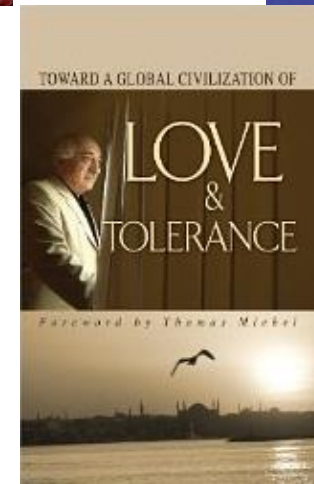
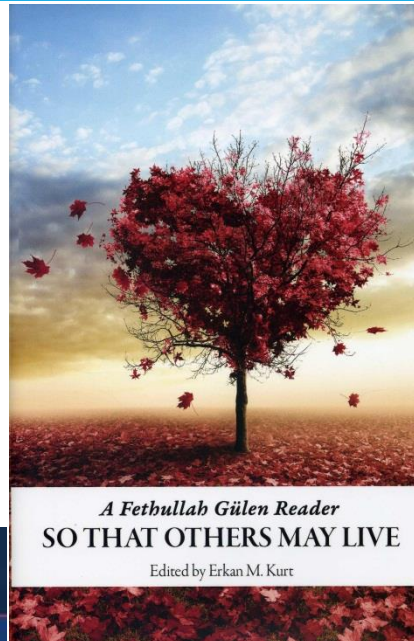
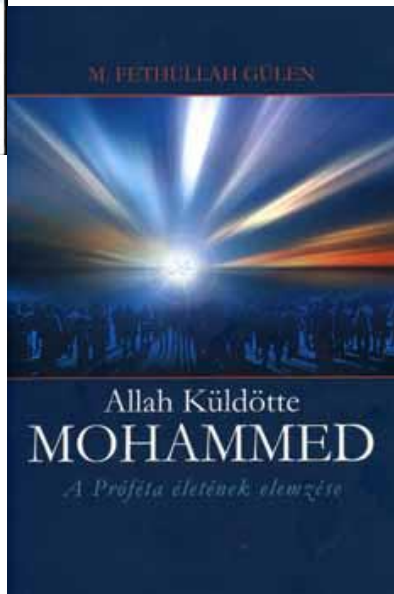
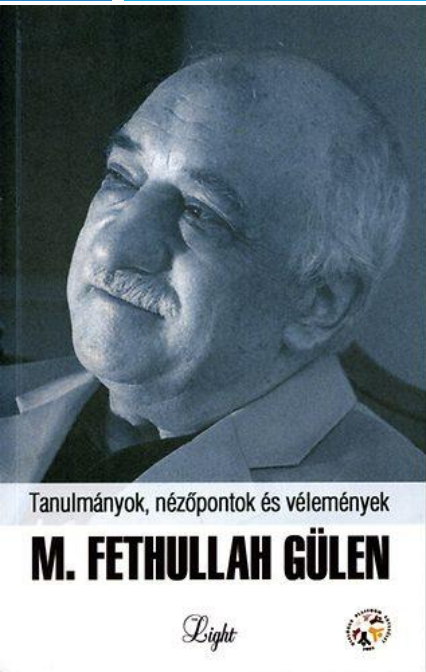
□ A Gülen mozgalom

- Özdalga, Elizabeth (2005); Demir, Emre (2007); Fry, Ian (2007); Osman, Mohamed Nawab (2007); Park, Bill (2007,2008); Tedik, Fatih M. (2007); Weller, Paul (2007); Yilmaz, Ihsan (2007); **Çelik, Gürkan (2008)**; Sharon-Krespin, Rachel (2009); **Ebaugh, Helen Rose (2010)**; Esposito, John L. - Yilmaz, Ihsan (2010); **Şık, Ahmet (2011)**; Balci, Bayram (2014); Seufert, Günter (2014)

Szakirodalmi áttekintés IV.

7

Kicsoda Fethullah Gülen?

8

- 1941. Erzurum, Törökország
- Vallásos nevelés – nyitott a modern társadalom- és természettudományokra
 - Said-i Nursi hatása
- 1958 – Izmir: Imám
- Célja: a bölcs vallásosság összehangolása az értelmiségi felvilágosodással
- Törökország szerte tartott előadásokat
- 1981 – Visszavonul a hitszónoki szolgálattól
- 1999 – Az USA-ba költözik egészségügyi okokból
 - Videó botrány
 - Szekuralizmussal szembeni vádak

Fő eszmék

9

- A török iszlám
- Mindennek az alapja: az oktatás
- Elfogadás egyetlen módja a meggyőzés
- A demokrácia az egyetlen életképes politikai rendszer
- Egyéni jogok és szabadságok védelme
- Esélyegyenlőség
- Vallások közti párbeszéd
- Tolerancia

Gondolatok az oktatásról I.

10

- *"Egy nemzet jövője fiataljainak kezében van."*
- *"A mai felnőtt generációnál megfigyelhető kicsapongások okai (...) a huszonöt évvel ezelőtt uralkodó körülményekben és az akkori uralkodói elitben keresendők.,,*
- *"... azok, akik elhanyagolják a tanulást és a tanítást, már életükben halottnak tekinthetők."*
- *"Nehéz azokat igazán emberinek tekinteni, akik tudatlanok és nincs meg bennük a tanulás iránti vágy.,,*

Gondolatok az oktatásról II.

- *"Egy iskola úgy is felfogható, mint egy laboratórium, amely felkínálja az elixírt, amely megelőzheti és helyrehozhatja az élet csapásait. A tanárok azok, akik rendelkeznek a megfelelő tudással és bölcsességgel, hogy berendezzék és igazgassák az iskolát.,,*
- *"Mi török emberek sok problémát halmoztunk fel magunk körül az elmúlt néhány évszázadban. A problémák gyökerét képzi, hogy az iszlám külsőségeire helyeztük a hangsúlyt, és figyelmen kívül hagytuk belső ragyogását. Később elkezdtünk másokat utánozni és feltételeztük, hogy az iszlám és a pozitív tudományok közt ellentét húzódik."*

A Gülen mozgalom bemutatása I.

12

- *Hizmet* ~ szolgálat:
társadalmi, vallási (és gazdasági) mozgalom
- ~140 ország
- 1000-nél több iskola
 - Törökország ~300
 - USA ~146, 27 államban
 - Azerbajdzsán –
iskolabezárások 2014-ben: 14
általános iskola, 11
középiskola, *Quafqaz Egyetem*
(politika?)
 - Afrika

A Gülen mozgalom bemutatása II.

13

- Tagok száma: 1-8 millió
- Decentralizált struktúra
- Oktatási intézmények, média, szakszervezetek, vállalat szövettségek, alapítványok
- Befolyásos (üzlet)emberek tartják fent az iskolákat
- *Confederation of Businessmen and Industrialists of Turkey (TUSKON)*

Forrás: <http://turkishinvitations.weebly.com/list-of-us-schools.html>

1. ábra: A Gülen iskolák száma az Egyesült Államokban

A mozgalom megítélése: pozitív

15

- Szerteágazó oktatás:
 - ▣ Átlagnál magasabb színvonalú képzés
 - ▣ Természettudomány
 - ▣ Idegen nyelvek (török is!)
- Egyetemes értékek kommunikációja
- Pacifizmus
- Javuló tanulmányi és felvételi eredmények

A mozgalom megítélése: negatív

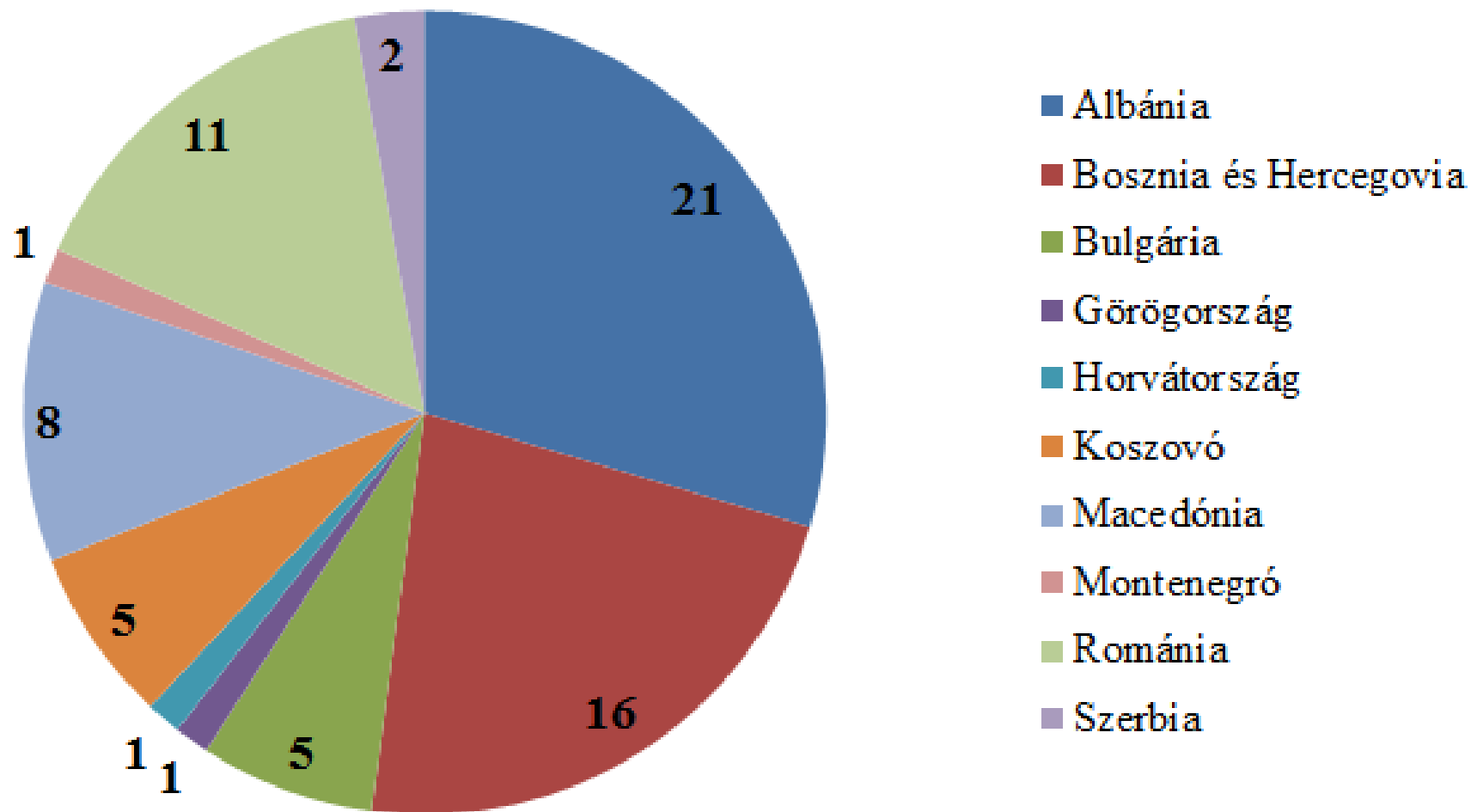
16

- Tandíjkötelesség szinte minden országban:
 - Csak a tehetősebbek engedhetik meg maguknak
- Összefonódás a politikával?
- Gyanúsítás:
 - Kormányellenes események szervezése – Taksim Gezi park
 - Szekuralizáció ellenesség
 - Politikai befolyásolás
 - A tolerancia csak álca

Ország	Muszlim vallásúak becsült száma	Becsült arányuk	Török kisebbség becsült száma	Becsült arányuk
Albánia	2 300 000	70%	1 500	0,05%
Bosznia és Hercegovina	2 200 000	48%	60 000	1%
Bulgária	1 100 000	14%	680 000	8,9%
Görögország (Nyugat-Trákia)	130 000	1,5%	130 000	1,2%
Horvátország	50 000	1,3%	500	1%
Koszovó	1 800 000	90%	19 000	0,9%
Macedónia	700 000	33%	100 000	5%
Montenegró	110 000	18%	100	0,02%
Románia	65 000	0,34%	55 000	0,29%
Szerbia (Preševo, Szandzsák, Vajdaság)	500 000	5%	3 000	0,04%

2. ábra: A muszlim vallásúak és a török kisebbség becsült száma és aránya a Balkán országokban. Forrás: Bougarel-Clayer, 2001 nyomán Öktem, 2010; Török Statisztikai Hivatal, Eurostat, Török Külügyminisztérium adatai alapján saját szerkesztés.

3. ábra: A Gülen iskolák száma Délkelet-Európában Forrás: a szervezetek hivatalos oldalán található adatok alapján saját szerkesztés

A Gülen mozgalom tevékenysége I.

19

- A Gülen iskolák Koszovóban, Albániában, Bulgáriában és Romániában is ernyőszervezetként működnek
- Albánia:
 - Arizonai székhelyen üzemelő *Sema Alapítvány*
 - Öt óvoda, négy általános iskola, hat középiskola, négy főiskola
 - *Epoka* és a *Bedër Egyetemek*
- Koszovó:
 - *Mehmet Akif College* három városban (Lipjan, Prizren és Gjakova); egy középiskola (*ISP*) és óvoda (*Kopshti Femijeve Yllka Prizren*)

A Gülen mozgalom tevékenysége II.

20

□ Bosznia-Hercegovina:

- *Bosma Sema Alapítvány*
- Négy óvoda, öt általános iskola, hat középiskola
- *International Burch Egyetem*
- Minden intézmény a Bosznia-hercegovinai Föderációban működik (Szarajevó, Bihać, Zencia, Tuzla, Mostar, Ilidža, Vraca)

□ Bulgária:

- *Drujba Schools* szervezet gondozásában egy óvoda (Szófia), illetve két-két középiskola és oktatási központ működik Szófiában és Plovdivban
- *Zaman Bulgaristan*

A Gülen mozgalom tevékenysége III.

21

- Románia:
 - ▣ *Lumina Educational Institutions*
 - ▣ Hat általános iskola, három középiskola és egy oktatási-továbbképzési központ
 - ▣ Hat városban (Bukarest, Constanța, Jászvásár, Kolozsvár, Temesvár és Ploiești)
 - ▣ Bukarest - *University of Southeast Europe - Lumina University*
- Macedónia:
 - ▣ *Yahya Kemal College*
 - ▣ Két általános iskola és hat középiskola
 - ▣ Török Today's Zaman napilap testvérlapja - *Zaman Makedonya*

A Gülen mozgalom tevékenysége IV.

22

- Montenegro:
 - ▣ *University Mediterranean Podgorica*
- Szerbia:
 - ▣ *Bejza Oktatási Központ* (profilja a nyelvoktatás és IT képzések) és a *Bejza Általános Iskola*, mindkettő Belgrádban működik
- Horvátország:
 - ▣ Egy középiskola: *Sjajna Zvijezda Edukativni Centar*
- Görögország:
 - ▣ Görögország 2011-ben záratott be a nyugat-trákiai török iskolák közül ötvenhétből harmincötöt, melyek nagy része a Gülen mozgalomhoz volt köthető
 - ▣ Egyedül a Xanthiban lévő *Elit Dil Eđitim Merkezi* óvoda és nyelvi képzési központ maradt meg

Konklúziók I.

23

- Lokális → Regionális → Globális mozgalom
- Növekvő befolyás – fokozódó ellentétek
- Geopolitikai változások
- Török befolyás növekedése a Balkánon
 - Civil szervezetek, NGOs
- A délkelet-európai iskolák száma korrelál a muszlim vallásúak arányával

Konklúziók II.

24

- Tudás, közösségépítés, összetartozás erősítése, békítés
- Kulturális, szellemi, lelki, szociális és közösségi értékek
- Tőkeakkumuláció (tudás, humán, szervezeti)
- Kiút a szegénységből?
- Iskolák jövője?
 - Bezárás vagy növekedés
 - Mi lesz, ha...?

Köszönöm a megtisztelő
figyelmet!